XIX. YÜZYIL OSMANLI DIŞ POLİTİKASI ÜZERİNDE İNGİLİZ TESİRİ

Zekeriya IŞIK*

Öz

XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti hemen her alanda yoğun Batı tesiri altındaydı ki buna dış politikası da dâhildi. Bu asırda özellikle Avrupalı büyük güçlerin İmparatorluk üzerinde yürüttükleri siyasi, askeri ve ekonomik mücadeleler, Osmanlının Avrupa teşkilat ve teşrifat usullerini benimsemesinde, dolayısıyla da başta İngiltere olmak üzere Avrupa'nın güdümüne girmesinde etkili oldu. Çalışmamızda Klasik Dönem Osmanlı dış politikasının temelleri, gelişen ve büyüyen yenidünyaya karşı bu geleneksel Osmanlı siyasetinin nasıl değişime uğradığı ve en nihayet XIX. yüzyılda dışa açılmak zorunda kalan İmparatorluğun hangi politikalarla ayakta kalmaya çalıştığı ele alınmıştır. Diğer taraftan, yüzyılın sonlarına doğru özellikle Almanya'nın birliğini kurmasıyla birlikte değişmeye başlayan mevcut siyasi ve ekonomik dengelerin İmparatorluğun iç ve dış politikalarına olan yansımaları üzerinde durulmuştur. Devletin en zorlu asrı olan XIX. yüzyılda İngiliz siyasetinin önceleri Hindistan ile başlayan ancak bir süre sonra kapsamı içerisine Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu'yu da alan sömürgecilik faaliyetleri ile bu uzun soluklu İngiliz siyasetinin Osmanlı Devleti ve dış politikasına olan etkileri anlatılmıştır. İngiliz çıkarlarının Osmanlı mevcudiyetini koruduğu bir dönemden, yine İngiliz siyasetinin Osmanlıyı tasfiye ettiği yeni bir döneme geçişe neden olan karmaşık tarihi ve stratejik süreç izaha çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Osmanlı Devleti, Dış Politika, İngiltere, Klasik Dönem*

Britains's influence on Ottoman foreign policy in XIX. century

Abstract

In XIX century, the Ottoman State was under heavy Western influence in all respect which also includes the foreign policy. In this century, the political, militaristic and economic campaigns of the major European Powers, in particular, were influential on the Ottomans to adopt the European organizational and ceremonial patterns and thus influenced by the Europeans, primarily the Great Britain. In this study, it is aimed to explain the foundations of the Classical Ottoman foreign policies, the changes in the traditional Ottoman foreign policies against the developing and expanding new world and finally the policies of the Empire which had to move toward international expansion to survive in the XIX century. On the other hand, we emphasize the effects on Empire's policy of domestic and foreign when especially Germany built their union the current political and economical balance started interchange in the later century.In this most difficult period of state XIX. century British political's colonialism activities started with firstly India but then involved the Balkans,the

* Yakınçağ Tarih Bilim Uzmanı, Pi Analitik Eğitim Kurumları, E-posta zekeriya.isik@hotmail.com, Albayrak Cad. No: 29 ÇORUM

Caucasus and Middle East and this long-running British policy's effects on Ottoman State and its foreign policy.We tried to tell period of strategic and complex history which is the consequence of from a period that British's benefits protect Otoman’s existence to a period that British rarefy Ottoman.

Key Words: Ottoman State, Foreign policy, Great Britain,Classical period